

Eerste waarneming van *Notochilus limbatus* Fieber, 1870 in België (Heteroptera: Lygaeidae)

Gaby VISKENS¹, Jos BRUERS¹ & Berend AUKEMA²

¹ Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Entomologie, Vautierstraat 29, B-1000 Brussel (e-mail: g.viskens@skynet.be)

² Naturalis Biodiversity Center, Postbus 9517, NL-2300 RA Leiden (e-mail: baukema@hetnet.nl)

Abstract

Notochilus limbatus (Lygaeidae) is recorded for the first time from Belgium.

Résumé

Notochilus limbatus (Lygaeidae) est mentionnée pour la première fois de Belgique.

Samenvatting

Notochilus limbatus (Lygaeidae) wordt voor het eerst gemeld voor België.

Inleiding

In deze bijdrage tot de faunistiek van de Belgische wantsen worden de eerste vondsten van *Notochilus limbatus* (Lygaeidae) vermeld. Gebruikte afkorting: KBIN – Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, Brussel.

Family Lygaeidae

Notochilus limbatus Fieber, 1870

BESTUDEERD MATERIAAL. Provincie Namur: Onhaye, Sablière Clavia (FR3167), 15.V.2013, 1♀, P. Limbourg (coll. KBIN); Dinant (devant Bouvignes) (FR3570), 14.III.2014, 1♀, P. Limbourg (coll. KBIN).

De eerste vindplaats, een zandgroeve, was tot voor kort nog in gebruik voor zandwinningen en is omgeven door landbouwgebied. Naast *N. limbatus* werden ook nog twee ander lygaeiden verzameld: *Ischnodemus sabuleti* (Fallén, 1826) en *Scolopostethus decoratus* (Hahn, 1833). De tweede vindplaats is een kalkgrasland op de rechter Maasoever tegenover het dorp Bouvignes, dat een rijke lygaeidenfauna herbergt. Naast *N. limbatus* werden hier nog twaalf andere soorten verzameld, deels gezeefd: *Lygaeus equestris* (Linnaeus, 1758), *Ortholomus punctipennis* (Herrich-Schaeffer, 1838), *Kleidocerys resedae* (Panzer, 1797), *Macroplax preysleri* (Fieber, 1837), *Tropistethus holosericus* (Scholtz, 1846), *Ischnocoris hemipterus* (Schilling, 1829), *Scolopostethus decoratus* (Hahn, 1833),

Fig. 1. *Notochilus limbatus* ♀ (foto Theodoor Heijerman, Wageningen).

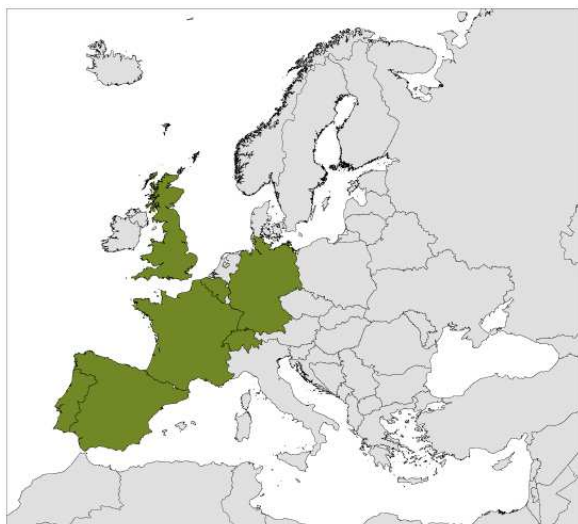

Fig. 2. Europese verspreiding van *Notochilus limbatus*.

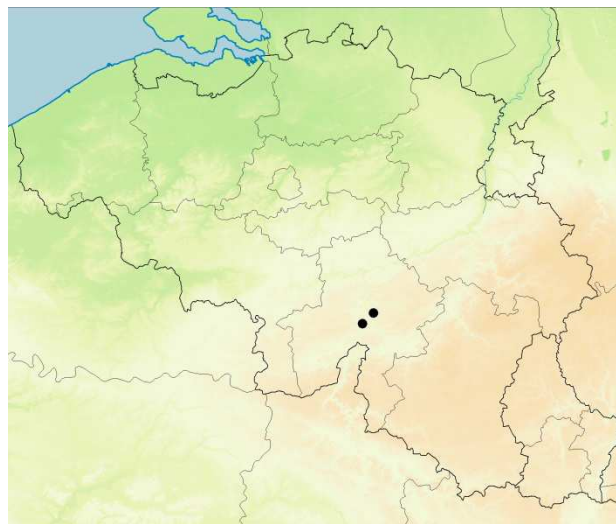

Fig. 3. Vindplaatsen van *Notochilus limbatus* in België.

Taphropeltus contractus (Herrich-Schaeffer, 1835), *Trapezonotus dispar* Stål, 1872, *Plinthinus brevipennis* (Latreille, 1807), *Aellopus atratus* (Goeze, 1778) en *Peritrechus geniculatus* (Hahn, 1832). Al het verzamelde materiaal is opgenomen in de collectie van het KBIN.

Notochilus limbatus (Fig. 1) is een Europese soort (Fig. 2) met een zeer beperkte, hoofdzakelijk Atlantische verspreiding, die voorkomt in Zuid-Engeland, België (Fig. 3), West-Duitsland, Frankrijk, Zwitserland, Andorra, Spanje en Portugal (PÉRICART, 2001; HOLLIER, 2003). In Duitsland is het een zeer zeldzame soort, die in het aangrenzende gebied slechts drie keer verzameld werd in Rheinland-Pfalz (SIMON, 2007). Ook in Frankrijk is het een zeldzame soort, die recent weinig is waargenomen (PÉRICART, 1998). De dichtstbijzijnde vindplaats is bij Lille in het Departement du Nord en dateert van meer dan 140 jaar geleden (LETHIERRY, 1874). Uit België werd zij al eens vermeld door VREURICK (1931), maar dit betrof, naar later bleek, een niet uitgekleurd exemplaar van *T. contractus* (BOSMANS, 1978).

Notochilus limbatus leeft in vochtige biotopen op de bodem tussen mos en strooisel en ook in veenmos. De meeste auteurs suggereren een associatie met mieren (*Formica* sp., *Myrmica* sp., *Ponera* sp.), waarmee ze vaak samen wordt aangetroffen, tot zelfs in de mierennesten (PÉRICART, 1998; WACHMANN *et al.*, 2007). LETHIERRY (1874) ving haar in groot aantal door het uitzeven van mos op plekken met veel mierennesten en verzamelde daar ook enkele exemplaren in de nesten van rode bosmieren; *Formica rufa* L., 1758. SIMON (2007) zeefde een enkel exemplaar uit moskussens in een sparrenaanplant en de laatste auteur ving haar in mei 2001 in groot aantal in mos tussen de start- en landingsbanen van een verlaten vliegveld in Avrillé bij Angers (Maine-et-Loire).

Notochilus limbatus heeft één generatie per jaar en overwintert als volwassen dier. De eieren worden in mei en juni tussen mos afgezet en de eerste dieren van de nieuwe generatie zijn in augustus volwassen (PÉRICART, 1998; WACHMANN *et al.*, 2007). De achtervleugels zijn gereduceerd, waardoor ze niet kunnen vliegen.

Dankwoord

Pol Limbourg verzamelde en prepareerde het materiaal, Theodoor Heijerman maakte de foto en André van Loon het Europese verspreidingskaartje.

Literatuur

- BOSMANS R., 1978. - Voorkomen van de belgische wantsen IV: Lygaeidae Schilling. *Biologisch Jaarboek Dodonaea*, 46: 61-85.
- HOLLIER J.A., 2003. - Historical records of seed bugs (Heteroptera: Lygaeidae) new to the Swiss fauna. *Mitteilungen der Schweizerischen Entomologischen Gesellschaft*, 76: 153-154.
- LETHIERRY L., 1874. - *Catalogue des Hémiptères du Département du Nord*. 2e édition: 1-108. Danel, Lille.
- PÉRICART J., 1998. - Hémiptères Lygaeidae euro-méditerranéens. Volume 2. *Faune de France*, 84B: 1-453.

- PÉRICART J., 2001. - Family Lygaeidae Schilling, 1928 – Seed-bugs. *In*: Aukema B. & Rieger Chr. (Eds), *Catalogue of the Heteroptera of the Palaearctic Region*, 4: 35-220. The Netherlands Entomological Society, Amsterdam.
- SIMON H., 2007. - 1. Nachtrag zum Verzeichnis der Wanzen in Rheinland-Pfalz (Insecta: Heteroptera). *Fauna Flora Rheinland-Pfalz*, 11: 109-135.
- VREURICK G., 1931. - Liste d'Hémiptères intéressants. *Bulletin et Annales de la Société Entomologique de Belgique*, 71: 99-100.
- WACHMANN E., MELBER A. & DECKERT J., 2007. - Wanzen. Band 3. Pentatomomorpha I. Aradidae, Lygaeidae, Piesmatidae, Pyrrhocoridae, Alydidae, Coreidae, Rhopalidae, Stenocephalidae. *Die Tierwelt Deutschland*, 78: 1-272.